

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **S. M.**, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 6. 5. 2009, č. j. 1 Cad 26/2005 – 225,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 6. 5. 2009, č. j. 1 Cad 26/2005 – 225, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Městský soud v Praze usnesením ze dne 6. 5. 2009, č. j. 1 Cad 26/2005 – 225, neustanovil žalobci zástupce z řad advokátů pro řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 31. 3. 2005, č. j. 2005/18924/21. V odůvodnění soud poukázal na potvrzení o osobních majetkových a výdělkových poměrech, které žalobce vyplnil dne 27. 2. 2009, v němž uvedl, že je ženatý, bez příjmů, stejně tak i jeho manželka je bez úspor a jeho jediným majetkem vyšší ceny je rodinný domek, který patří do společného jmění manželů. Městský soud v Praze dále uvedl, že mu je z rozhodovací činnosti známo, že žalobci byl rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení dnem 3. 8. 2004 přiznán částečný invalidní důchod a zároveň mu byl přiznán doplatek na částečném invalidním důchodu za období od 3. 8. 2004 do 1. 10. 2007 ve výši 203 997 Kč. Poukázal na skutečnost, že částka 203 997 Kč byla Českou správou sociálního zabezpečení vyplacena dne 26. 9. 2007, avšak žalobce se o této skutečnosti nikterak nezmínil. Městský soud v Praze tak dospěl k závěru, že žalobce nesplňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, neboť do potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech neuvedl údaje o svých příjmech z přiznaného částečného důchodu ani skutečnost, že mu byla vyplacena Českou správou sociálního zabezpečení částka ve výši 203 997 Kč. Uzavřel, že tvrzení

žalobce o nedostatečných prostředcích, které jsou důvodem pro osvobození do soudních poplatků, neodpovídá skutečným poměrům žalobce.

Proti tomuto usnesení podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost. Stěžovatel navrhl, aby bylo napadené usnesení zrušeno.

Přestože v řízení o kasační stížnosti proti rozhodnutí krajského soudu, musí být stěžovatel, který sám nemá vysokoškolské právnické vzdělání, vyžadované podle zvláštních zákonů pro výkon advokacie, zastoupen advokátem podle § 105 odst. 2 s. ř. s., Nejvyšší správní soud již opakovaně judikoval, že v řízení, v němž kasační stížnost směřuje proti usnesení krajského soudu o zamítnutí žádosti o ustanovení zástupce, není třeba splnění této podmínky již z povahy věci vyžadovat. K tomu nutno dodat, že vzhledem k povaze předmětu řízení, jímž je rozhodnutí o zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce, jakož i vzhledem k rozsahu omezení stěžovatele ve způsobilosti k právním úkonům (stěžovatel je schopen samostatně činit veškeré právní úkony, kromě právních úkonů v oblasti pracovněprávní), nebrání podle názoru Nejvyššího správního soudu projednání kasační stížnosti stěžovatele ani § 33 odst. 3 s. ř. s.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Z obsahu kasační stížnosti vyplývá, že se stěžovatel dovolává kasačních důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.

Kasační stížnost je důvodná.

Předně Nejvyšší správní soud konstatuje, že obdobnou věc prejudikoval v rozsudku ze dne 24. 4. 2008, č. j. 4 Ads 17/2008 – 74, a nyní neshledal důvod se od právního názoru, který byl v tomto rozsudku vysloven, odchýlit.

Podle § 35 odst. 8 věta první s. ř. s. navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování osoby uvedené v odstavci 2 platí v takovém případě stát.

Z citovaného ustanovení vyplývají dvě základní podmínky, při jejichž současném splnění může být navrhovateli na jeho žádost zástupce ustanoven. Navrhovatel musí jednak splňovat podmínky pro osvobození od soudních poplatků a současně musí být ustanovení zástupce potřeba k ochraně práv navrhovatele.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval podmínkou potřeby zástupce k ochraně práv stěžovatele.

Smyslem § 35 odst. 8 s. ř. s. je poskytnutí faktické a odborně fundované ochrany práv osobě, která by jinak měla být osvobozena od soudních poplatků (bez ohledu na to, zda řízení samo je věcně osvobozeno od soudních poplatků, či nikoliv) a u níž je takové ochrany třeba, neboť jen tak lze v kvalifikovaných případech, za splnění podmínek § 35 odst. 8 s. ř. s., dostat zásadě rovnosti, vyjádřené v § 36 odst. 1 s. ř. s. Podle tohoto ustanovení mají účastníci v řízení rovné postavení, přičemž soud je povinen poskytnout jim stejné možnosti k uplatnění jejich práv a poskytnout jim poučení o jejich procesních právech a povinnostech v rozsahu nezbytném pro to, aby v řízení neutrpěli újmu.

Zásada zde vyjádřená platí o to výrazněji v řízení, kde proti správnímu orgánu vybavenému kvalifikovaným, právně fundovaným personálem, stojí osoba nejen bez právnického vzdělání, ale navíc omezená ve způsobilosti k právním úkonům, byť jen ve výše uvedeném rozsahu. Podle § 33 odst. 3 s. ř. s. je účastník způsobilý samostatně činit v řízení úkony, jen jestliže má způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu. Potřeba zastoupení stěžovatele v jakémkoliv řízení podle soudního řádu správního je tudíž zcela evidentní a nezbytná.

Nejvyšší správní soud dále zkoumal, zda stěžovatel splňuje rovněž podmínky pro osvobození od soudních poplatků.

Nejvyššímu správní soud konstatuje, že mu je znám (viz rozsudek ze dne 24. 4. 2008, č. j. 4 Ads 17/2008 - 74, rozsudek ze dne 26. 2. 2009, č. j. 4 Ads 142/2008 - 59) obsah rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 4. 9. 2007, č. 530 701 246. Tímto rozhodnutím byla stěžovateli od 2. 12. 2003 uvolněna výplata částečného invalidního důchodu. Dále je v něm uvedeno, že stěžovateli bude pošta od října 2007 vyplácet částku 5820 Kč. Doplatek za dobu od 3. 8. 2004 do 1. 10. 2007 činí 203 997 Kč a stěžovateli byl již vyplacen jako záloha (zálohy). Podle názoru Nejvyššího správního soudu však rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 4. 9. 2007, č. 530 701 246, v žádném případě neprokazuje, že by stěžovatel jednorázově obdržel doplatek důchodu ve výši 203 997 Kč. Z formulace „*tato částka Vám již byla vyplacena jako záloha (zálohy)*“ lze toliko usuzovat, že stěžovatel peníze inkasoval před vydáním předmětného rozhodnutí, nelze však seznat, zda po částech, či najednou, ani kdy mu byly vyplaceny.

Domněnka, že Česká správa sociálního zabezpečení poté, kdy stěžovateli zastavila výplatu částečného invalidního důchodu, a dříve, než ji znovu uvolnila, poskytla stěžovateli jednorázově částku 203 997 Kč, se jeví být krajně nepravděpodobnou. Nejvyšší správní soud má tedy za to, že tato částka byla stěžovateli vyplacena postupně formou záloh, aby nebyl ponechán zcela bez prostředků. Vzhledem k tomu, že zmíněné rozhodnutí umožňuje i tento výklad, který se zdá být pravděpodobnější, nemůže Nejvyšší správní soud akceptovat závěry krajského soudu vyjádřené v napadeném usnesení.

I pro případ, že by Česká správa sociálního zabezpečení opravdu stěžovateli tyto prostředky vyplátila jednorázově, nelze pominout skutečnost, že se jedná o doplatek důchodu za období od 3. 8. 2004 do 1. 10. 2007. Připustíme-li, že stěžovatel obdržel částku

ve výši 203 997 Kč jednorázově bezprostředně před rozhodnutím o uvolnění výplaty důchodu, nelze odhlédnout od toho, že po celé uvedené období byl stěžovatel bez příjmů, případně si musel vystačit se sociálními dávkami. Za této situace by bylo velmi nespravedlivé uvedený příjem stěžovateli započítat pro posouzení nároku na osvobození od soudních poplatků, aniž by soud zohlednil k jakému časovému úseku se tento příjem vztahuje.

Nejvyšší správní soud je toho názoru, že při posuzování splnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků v situaci, kdy Česká správa sociálního zabezpečení po určitou dobu účastníku řízení nevyplácela důchod, musí soud pozdější doplatek důchodu za toto období rozpočítat na jednotlivé měsíce, k nimž se doplatek vztahuje.

K poukazu městského soudu na skutečnost, že stěžovatel neuvedl údaje o svých příjmech z přiznaného částečného důchodu Nejvyšší správní soud uvádí, že z přípisu České správy sociálního zabezpečení ze dne 15. 4. 2009, který si městský soud vyžádal, je zřejmé, že stěžovateli náleží od ledna 2009 částečný invalidní důchod ve výši 6741 Kč měsíčně. Takovýto příjem podle názoru Nejvyššího správního soudu znamená, že stěžovatel nemá dostatečné prostředky a splňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků. Nejvyšší správní soud dodává, že tento závěr je v souladu s běžnou rozhodovací praxí nejen zdejšího soudu. Lze poukázat např. na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 10. 2007, č. j. 4 Ads 36/2007 - 134, www.nssoud.cz, ve kterém zdejší soud uvedl, že k závěru, že stěžovatel nesplňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků by nepostačovalo ani vyplacení částečného invalidního důchodu ve výši 5820 Kč. Částka částečného invalidního důchodu vyplácená stěžovateli se sice od roku 2007 zvýšila a nyní je stěžovateli vypláceno 6741 Kč, to je však pochopitelné, neboť výše vypláceného důchodu byla s ohledem na zvyšující se životní náklady valorizována, v žádném případě však není tak vysoká, aby bylo možno dovozovat, že stěžovatel již nesplňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků.

Nejvyšší správní soud uzavírá, že v případě stěžovatele jsou dány důvody pro to, aby mu městský soud pro řízení o kasační stížnosti ustanovil zástupce z řad advokátů. Vzhledem k tomu, že městský soud tak neučinil, shledal Nejvyšší správní soud napadené usnesení nezákonným ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s, a proto napadené usnesení Městského soudu v Praze zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení, ve kterém městský soud ustanoví stěžovateli zástupce z řad advokátů. Uvedeným právním názorem je městský soud podle § 110 odst. 3 s. ř. s. vázán.

V rozhodnutí ve věci městský soud rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 110 odst. 2 s. ř. s.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. června 2009

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu